

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές

1. Εικονομάχοι παριστάνονται σαν σταυρωτές του Ιησού, σε μικρογραφία χειρογράφου (Ιστορικό Μουσείο Μόσχας).

Παρατηρώντας την εικόνα 1, καταλαβαίνουμε το μέγεθος της έχθρας ανάμεσα στις δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις τους εικονομάχους και τους εικονολάτρες. Οι εικονολάτρες παρουσίαζαν τους εικονομάχους σαν εχθρούς του χριστιανισμού, καθώς όπως φαίνεται στην εικόνα παριστάνονται να σταυρώνουν τον Ιησού. Σύμφωνα μάλιστα με το σχολικό βιβλίο ο διχασμός αυτός που κράτησε έναν περίπου αιώνα είχε δυσάρεστες συνέπειες για όλους, γιατί και οι δυο πλευρές ήταν ανυποχώρητες και υποστήριζαν με φανατισμό τις απόψεις τους, με αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να χάσουν τη ζωή τους και πολλές εικόνες, ψηφιδωτά και έργα τέχνης να καταστραφούν.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Η Αναστήλωση των εικόνων. Φορητή εικόνα 16ου αι., Μουσείο Μπενάκη.

Η λήξη της εικονομαχικής έριδας αποδίδεται στις ενέργειες της αυτοκράτειρας Θεοδώρας. Η Θεοδώρα συγκάλεσε το 843 τη Ζ' οικουμενική σύνοδο με την οποία τερματίστηκε η εικονομαχία καθώς έγινε δεκτό από όλους ότι:

«κατά την προσκύνηση των εικόνων η λατρεία των πιστών απευθύνεται προς τα εικονιζόμενα ιερά πρόσωπα και όχι προς την ίδια την εικόνα και τα υλικά από τα οποία αυτή είναι φτιαγμένη».

Οι δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις συμφιλιώθηκαν και αναστηλώθηκαν οι εικόνες. Σε ανάμνηση αυτής της πράξης, που θεωρήθηκε από την Εκκλησία ως νίκη της Ορθοδοξίας, καθιερώθηκε η γιορτή της Κυριακής της Ορθοδοξίας, η οποία εορτάζεται κάθε πρώτη Κυριακή της Σαρακοστής.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3. Μια ειρηνική διαμαρτυρία–παραίτηση

«Όταν ο Λέων Γ' εξέδωσε το Διάταγμα κατά των αγίων και σεπτών¹ εικόνων προσκάλεσε τον αγιότατο πατριάρχη Γερμανό να το υπογράψει. Ο γενναίος ιεράρχης όμως αρνήθηκε την υπογραφή και την αρχιεροσύνη του. Έδωσε τα ιερά άμφιά του στον αυτοκράτορα και είπε: «Αυτό που ζητάς από μένα, βασιλιά, είναι αδύνατο να το κάνω, χωρίς απόφαση Οικουμενικής Συνόδου». Και φεύγοντας πήγε στο πατρικό του σπίτι, στο Πλατάνι, και ησύχασε²».

Θεοφάνης (Ιστορικός της εποχής).

¹**σεπτών:** σεβαστών

²**ησύχασε:** έζησε την υπόλοιπη ζωή του ως μοναχός

Το παραπάνω παράθεμα του ιστορικού της εποχής Θεοφάνη, αναφέρεται στην αντίδραση του πατριάρχη Γερμανού όταν έμαθε πως ο αυτοκράτορας αποφάσισε να απομακρύνει τις εικόνες, απαγορεύοντας την προσκύνησή τους. Ο πατριάρχης Γερμανός, αρνήθηκε να υπογράψει το Διάταγμα, καθώς θεώρησε ανεπίτρεπτο ο αυτοκράτορας να πάρει μια τόσο σημαντική απόφαση, χωρίς πρώτα να υπάρχει απόφαση της Οικουμενικής Συνόδου. Έτσι, παραιτήθηκε από το αξίωμά του και έζησε την υπόλοιπη ζωή του ως μοναχός.

4. Ο πρώτος διχασμός με τη Δύση

«Όταν ο πάπας της Ρώμης έμαθε την καθαίρεση των σεπτών εικόνων, εμπόδισε να σταλούν οι φόροι της Ρώμης και της Ιταλίας στην Κωνσταντινούπολη. Με επιστολή του ακόμη εμήνυσε στον αυτοκράτορα Λέοντα Γ΄ ότι δεν πρέπει ο βασιλιάς να κάνει λόγο και να μεταβάλει την αρχαία πίστη της εκκλησίας, η οποία έχει καθιερωθεί από τους αγίους πατέρες».

Θεοφάνης (Ιστορικός της εποχής).

Σύμφωνα με την παραπάνω πηγή, επίσης του ιστορικού της εποχής Θεοφάνη, ο πάπας της Ρώμης, όταν πληροφορήθηκε για την απόφαση του αυτοκράτορα, έδειξε και εκείνος την αντίδρασή του. Μάλιστα, απαγόρευσε να σταλούν οι φόροι από την Ιταλία στην Κωνσταντινούπολη και ενημέρωσε τον αυτοκράτορα Λέοντα Γ΄ πως μια τέτοια απόφαση είναι ανεπίτρεπτη για την εκκλησία.

5. Το κλείσιμο των εκκλησιαστικών σχολείων

«Ο δυσσεβής Λέων Γ΄ όχι μόνον κατά των αγίων και σεπτών εικόνων άρχισε πόλεμο, αλλά και τα σχολεία και την εκπαίδευση, που από τα χρόνια του αγίου Κωνσταντίνου του Μεγάλου έως τώρα κρατούσε, αυτός τα έσβησε».

Θεοφάνης (Ιστορικός της εποχής).

Και το τρίτο παράθεμα είναι του ιστορικού της εποχής Θεοφάνη. Ο ίδιος χαρακτηρίζει «δυσσεβή» τον αυτοκράτορα και τον κατηγορεί για το κλείσιμο των εκκλησιαστικών σχολείων. Επομένως, καταλαβαίνουμε πως μετά την εικονομαχία ο αυτοκράτορας έχασε μεγάλο μέρος της φήμης του, καθώς χρεώθηκε αυτή την αναταραχή που έβλαψε το κράτος σε πολλούς τομείς. Ο εικονόφιλος Θεόφιλος στρέφεται ευθέως εναντίον του, φανερώνοντας τον φανατισμό με τον οποίο οι δύο αντιμαχόμενες ομάδες υποστήριζαν τις απόψεις τους.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

6. Και μια σύγχρονη άποψη για την εικονομαχία

«Η παθιασμένη λογοτεχνία της εποχής, η μόνη που έφτασε ως εμάς, αμαυρώνει και δυσφημεί σκόπιμα το έργο και την προσπάθεια των εικονομάχων αυτοκρατόρων, που εργάστηκαν όλοι και με όλες τους τις δυνάμεις για να σώσουν το Βυζάντιο από τον αραβικό κίνδυνο».

Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ,

Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

Στο κείμενο-πηγή 6 η σύγχρονη ιστορικός Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ αμφισβητεί την αντικειμενικότητα των εικονολατρικών μαρτυριών, χρησιμοποιώντας σαν απόδειξη τα κείμενα του Ιστορικού Θεοφάνη. Διαβάζοντας τα κείμενα αυτά, τα οποία είναι από τα λίγα που έχουν φτάσει στα χέρια μας σήμερα, καταλαβαίνουμε πως ήταν φανατικός εικονολάτρης. Δικαιολογεί απόλυτα τη στάση της εκκλησίας και στρέφεται κατά των Ισαύρων αυτοκρατόρων. Επομένως, γίνεται αντιληπτό πως χάνεται η εγκυρότητα και η αντικειμενικότητα όσων γράφει, εφόσον πρόκειται για προσωπικές του πεποιθήσεις.

Η βυζαντινολόγος φτάνει σε μια ακόμη διαπίστωση. Ο παθιασμένος τρόπος που οι εικονολάτρες έδειχναν την έχθρα τους απέναντι στους εικονομάχους, αμαυρώνει την εικόνα των αυτοκρατόρων, οι οποίοι εργάστηκαν με όλες τους τις δυνάμεις για να αντιμετωπίσουν τους εξωτερικούς εχθρούς. Οι Ίσαυροι, είχαν ανάγκη την υποστήριξη των ακριτικών περιοχών για να αντιμετωπίσουν τις εξωτερικές απειλές. Οι κάτοικοι των περιοχών αυτών είχαν ανεικονικές αντιλήψεις, επομένως, η σύγχρονη ιστορικός υποστηρίζει πως η απόφαση των Ισαύρων να απομακρύνουν τις εικόνες, είχε σαν στόχο οι αυτοκράτορες να έχουν τη στήριξη των ακριτικών περιοχών για την ασφάλεια της αυτοκρατορίας

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Προτεινόμενος σύνδεσμος

Αν θες να παρακολουθήσεις ένα ντοκιμαντέρ για την οικονομική,
επισκέψου τον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://www.youtube.com/watch?v=LCsvIXTikGI>

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!